

Nd. **192. Frumvarp til laga** [154. mál]

um verkfræðiráðunauta ríkisins á Vestur-, Norður-, Austur- og Suðurlandi.

Flm.: Ágúst Þorvaldsson, Gísli Guðmundsson, Sigurvin Einarsson, Jón Kjartansson, Eysteinn Jónsson, Halldór E. Sigurðsson.

1. gr.

Ráða skal sex verkfræðiráðunauta til starfa í tilteknum umdæmum samkvæmt lögum þessum, einn í Vesturlandsumdæmi með aðsetur í Borgarnesi, einn í Vestfjarðaumdæmi með aðsetur á Ísafirði, tvo í Norðlendingafjórðungi og skal annar starfa í Skagafjarðar- og Húnavatnssýslum ásamt kaupstöðunum Siglufirði og Sauðárkróki og hafa aðsetur á Sauðárkróki, hinn skal starfa í Eyjarfjarðar- og Þingeyjar-sýslum og kaupstöðunum Akureyri, Ólafsfirði og Húsavík, skal aðsetur hans vera á Akureyri, einn í Austurlandsumdæmi með aðsetur í Egilsstaðakauptúni og einn í Suðurlandsumdæmi með aðsetur á Selfossi.

2. gr.

Verkfræðiráðunautur skal hafa lokið byggingarverkfræðiprófi, sem Verkfræðingafélag Íslands viðurkennir sem fullgilt próf í verkfræði. Við ráðningu í störf verkfræðiráðunauta skulu þeir umsækjendur sitja fyrir, sem hafa sérþekkingu á hafnagerð og vegagerð.

3. gr.

Verkfræðiráðunautur hefur, undir yfirumsjón vega- og vitamálastjóra, umsjón með vega- og hafnarmannvirkjagerð í umdæmi sínu og hefur á sama hátt með höndum undirbúningsrannsóknir og áætlanagerð í sambandi við slík mannvirki, svo og viðhald þeirra að því leyti, sem rikið lætur slíkt til sín taka.

4. gr.

Verkfræðiráðunautur skal, gegn hæfilegri þóknun til ríkisins, vera til ráðuneytis bæjarstjórnnum, sýslunefndum og sveitarstjórnnum við mannvirkjagerð í umdæmi sínu, eftir því sem því verður við komið og ríkisstjórnin samþykkir.

5. gr.

Samgönguráðherra ræður verkfræðiráðunauta og setur þeim erindisbréf, að fengnum tillögum vegamála- og vitamálastjóra. Laun verkfræðiráðunauta samkvæmt ráðningarsamningi skal greiða úr ríkissjóði, svo og aðstoð, annan skrifstofukostnað og ferðakostnað, eftir því sem fé er til þess veitt í fjárlögum. Semja má um það, að verkfræðiráðunautur fái laun sín og skrifstofukostnað greiddan að einhverju leyti hjá sveitarfélögum þeim, er njóta aðstoðar hans.

6. gr.

Ríkisstjórnin, sbr. 5. gr., gefur út reglugerð samkvæmt lögum þessum, að fengnum tillögum vegamála- og vitamálastjóra. Skal þar m. a. ákveða, að hve miklu leyti verkfræðiráðunautar skuli hafa með höndum fjárreiður í sambandi við störf sín. Í reglugerðinni má, með samþykki hlúaðeigandi ráðuneytis, fela verkfræðiráðunaut, í samráði við skipulagsstjóra ríkisins og húsameistara ríkisins, umsjón með hvers konar opinberri byggingarstarfsemi í umdæminu, svo sem skipulagi, byggingu skólahúsa, sjúkrahúsa, læknisbústaða, kirkna, embættisbústaða, félagsheimila o. s. frv., að svo miklu leyti sem ríkissjóður á þar hagsmuna að gæta.

7. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Frumvarp þetta er svipaðs efnis og frv., sem Staðsetningarnefnd ríkisstofnana, sem skipuð var fyrir nokkrum árum, samdi og var á sínum tíma afgreitt til ríkisstjórnarinnar. Í nefndinni áttu sæti Ágúst Þorvaldsson alþm., Ásgrímur Hartmannsson bæjarstjóri á Ólafsfirði, Gísli Guðmundsson alþm., sem var formaður nefndarinnar, Gunnlaugur Jónsson bankaritari á Seyðisfirði, ritari nefndarinnar, Jónas Guðmundsson framkvæmdastjóri Sambands isl. sveitarfélaga og Jóhann Gunnar Ólafsson sýslumaður og bæjarfógeti á Ísafirði, en síðar í hans stað Sturla Jónsson hreppstjóri á Suðureyri.

Frumvarpið er byggt á þeirri skoðun, að æskilegt sé, að opinberar framkvæmdir séu, eftir því sem við verður komið, sjálfstæð starfsemi í hverjum landsfjórðungi eða landshluta, og þá jafnframt því áliti, að stjórn þessara mála og sérþekkingu á þeim sé nú um of safnað saman í höfuðstað landsins. Með frv., ef að lögum yrði, væri gerð tilraun til úrbóta á þessu sviði.

Í frv. er gert ráð fyrir, að skipaðir verði sérstakir verkfræðiráðunautar í þjónustu ríkisins, er starfi í sérstökum afmörkuðum umdæmum, og hafi þeir fast aðsetur hver í sínu umdæmi. Ætlað er til, að verkfræðiráðunautur lúti sameiginlegri yfirstjórn vegamálastjóra og vita- og hafnamálastjóra, en sé að öðru leyti sjálfstæður

í starfi. Honum er ætlað að hafa umsjón með vega- og hafnarmannvirkjagerð í umdæmi sínu, svo og undirbúningsrannsóknir og áætlanagerð í sambandi við vegi og hafnir og sjá um viðhald það, er ríkið lætur fram fara á slíkum mannvirkjum. Enn fremur er talið rétt, að heimilt sé að fela verkfræðiráðunaut hliðstæða umsjón með skipulagi og húsagerð á vegum hins opinbera í umdæmi hans. Loks er svo gert ráð fyrir þeim möguleika, að verkfræðiráðunautur og skrifstofa hans veiti bæjar- og sveitarfélögum verkfræðilega aðstoð, ef þess er óskað, gegn hæfilegri greiðslu, sem gangi til ríkisins eða verkfræðiráðunautar, eftir því sem um semst. Gæti það verið mjög hagkvæmt fyrir bæjar- og sveitarstjórnir að mega hvenær sem er leita til slíkrar stofnunar nærlendis í sambandi við ýmiss konar framkvæmdir á þeirra vegum, svo sem vatnsveitur, gatnagerð o. s. frv.

Að sjálfsögðu yrði ríkið að sjá verkfræðiráðunautunum fyrir hæfilegum starfs-skilyrðum á hverjum stað, svo sem skrifstofuhúsnæði og starfskröftum til aðstoðar eftir því, hve mikil verkefnið reynast, m. a. sérfræðilegri aðstoð, ef á henni þarf að halda. Á það verður að leggja áherzlu, ef til kemur, að þannig verði að þessari starfsemi búið, að hægt sé að fá vel hæfa menn og áhugasama til að gerast verkfræðiráðunautar. Er sennilegt, að samvinna sú milli ríkis og sveitarfélaga, sem frv. gerir ráð fyrir, geti miðað í þá átt, ef vel er á haldið. En árangur af þeim ráðstöfunum, sem hér er um að ræða, verður að miklu leyti undir því kominn, hvernig til tekst um val ráðunautanna. Verkfræðingar þeir, sem skipa sæti verkfræðiráðunauta, verða að vera þess umkomnir að vera sjálfstæðir í starfi, þannig að þeim megi yfirleitt treysta eigi síður en hinum, sem starfa í aðalstöðvunum í Reykjavík, enda þótt yfirstjórnin þar hafi úrskurðarvald og gefi fyrirsmáli, ef á þarf að halda.

Í frv. er gert ráð fyrir, að sett verði ákvæði um það í reglugerð, að hve miklu leyti verkfræðiráðunautar eða skrifstofur þeirra skuli hafa með höndum fjármál í sambandi við störf sín. Er þar einkum átt við útborganir vegna framkvæmda. Hér er um mikilsvert mál að ræða, sem nefnd sú, er upphaflega samdi frv., taldi ekki rétt að gera ákveðnari tillögur um þá, að svo stöddu. Hins vegar taldi hún það aðalatriði í þessu máli, að verkfræðistofnunum verði komið á fót á þann hátt, sem um er rætt í frv. þessu og greinargerð, en að starfssvið þeirra verði síðan að skapast smátt og smátt með hliðsjón af reynslu. Mætti þá svo fara, að stofnanir þessar yrðu, er tímar líða, alveg sjálfstæðir aðilar hver í sínum landshluta gagnvart fjárveitingavaldi og ríkisstjórn.

Í frv. því, er Staðsetningarnefnd ríkisstofnana samdi, var ekki gert ráð fyrir sérstökum verkfræðiráðunautum á Suðurlandi og Vesturlandi og ekki var þá heldur gert ráð fyrir nema einum verkfræðiráðunaut í Norðlendingafjórðungi. Flutningsmenn töldu rétt nú að breyta þessu þannig, að Vesturland fái verkfræðiráðunaut og Suðurland einnig. Þá er einnig nú gert ráð fyrir að skipta Norðlendingafjórðungi í tvö umdæmi. Fjölgar því verkfræðiráðunautum um helming frá því, sem Staðsetningarnefndin gerði ráð fyrir í hinu upphaflega frumvarpi. Er þá gætt jafnréttis hér- aðanna og séð fyrir sams konar þörfum þeirra allra.

Gullbringu- og Kjósarsýsla og bæjarfélögin þar eru svo nærri Reykjavík, þar sem höfuðstöðvar opinberra framkvæmda eru, að ekki þótti ástæða til að gera það svæði að sérstöku umdæmi fyrir verkfræðiráðunaut.

Frumvarp þetta í hinni upphaflegu gerð hefur áður verið flutt þrisvar sinnum, en aldrei hlotið afgreiðslu. Með flutningi þess nú, nokkuð breytts, er enn gerð tilraun til að fá það lögfest. Ef sæmilega tekst til, verður að ganga út frá því, að verkfræðiráðunautar létti störfum af hlutaðeigandi yfirstofnunum í Reykjavík og að ekki þurfi að vera verulegur kostnaðarauki að því fyrirkomulagi, sem hér er stungið upp á. Hins vegar telja flutningsmenn, að því mundi verða vel tekið af mörgum og að mikið gagn ætti að geta að því orðið fyrir hlutaðeigandi landshluta, ef rétt er á haldið.